

Carmen Sylva
O artistă pe tron,
un monument de sensibilitate

Docu-drame și mituri istorice
evocate de Dan-Silviu Boerescu,
însoțite de consemnări din presă

INTEGRAL

Colecția REGALĂ
Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Carmen Sylva – O artistă pe tron, un monument de sensibilitate :
docu drame și mituri istorice** / evocate de Dan Silviu Boerescu,
însoțite de consemnări din presă. - București : Integral, 2017
 Conține bibliografie
 ISBN 978-606-992-053-4

94

© INTEGRAL, 2018

Editor: Costel POSTOLACHE
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tiparul executat la tipografia Editurii *Paralela 45*

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-053-4

Sumar

Regină, scriitoare, mecena și binefăcătoarea
tuturor oropsiților,
dar o mamă profund nefericită / 7

Secretele unui mariaj de aproape o jumătate de secol.
Episodul Elena Văcărescu și exilul / 31

Altfel de iubire –
rara prietenie cu Pierre Loti / 53

Epilog la malul mării / 79

ANEXĂ:
Opera literară
a lui Carmen Sylva / 85

Lămuriri bibliografice / 115

Regină, scriitoare, mecena și
binefacătoarea tuturor oropsiților,
dar o mamă profund nefericită

*Carmen este viersul,
Sylva e pădurea,
Viersul de la sine e menit să sune
Și de-aș fi născută și creșteam aiurea,
Cântecele mele n-ar avea ce spune.
Le-am furat în treacăt de la păsărele,
Freamătul pădurii mi-a vorbit de ele –
Inima-mi pe urmă ritmul le-a adaos,
Viersul și pădurea sunt al meu repaos.*

Elisabeta a României (pseudonim literar Carmen Sylva, nume complet Elisabeth Pauline Ottilie Luise zu Wied, 29 decembrie 1843, Neuwied, Germania – 18 februarie 1916, Curtea de Argeș,) a fost Regina României în timpul domniei soțului său, Carol I al României. Patroană a artelor, fondatoare a unor instituții caritabile, poetă, eseistă

și scriitoare, ca fondatoare de instituții caritabile a fost supranumită de oamenii din popor „mama răniților”.

Elisabeta era fiica lui Hermann, Principe de Wied. În 1869, Princesa Elisabeta de Wied s-a căsătorit cu domnitorul Carol I al României, devenind în 1881 prima regină a României, în urma recunoașterii țării drept regat atât de Poarta Otomană, cât și de marile Puteri Europene, după Războiul de Independență a României de la 1877.

S-a născut pe 29 decembrie 1843 în castelul Monrepos din Neuwied (astăzi în unul din cele 16 state federale ale Germaniei, Renania-Palatinat) pe Rin. Prințesa Elisabeta von Wied a venit în România în 1869, la vârsta de 26 de ani, pentru a se căsători cu Prințul Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, care a guvernat sub numele regal de Carol I al României. În acea vreme, Principatul era sub tutela Imperiului Otoman. După Războiul de Independență din 1877 și Tratatul de la Berlin (1878), România a fost recunoscută ca regat în 1881 și Elisabeta a devenit prima Regină a României.

În timpul războiului din 1877, Elisabeta a înființat spitale, servicii de ambulanță și îngrijire și a procurat medicamente pentru răniți. Regina Elisabeta s-a implicat energic în sprijinirea artelor și a societății filantropice, prin intermediul cărora a încurajat doamnele din înalta societate să aibă un rol activ în strângerea de fonduri și în gestionarea actelor caritabile. În absența unui sistem de caritate, Societatea Regina Elisabeta, fondată în 1893, a tratat benevol circa 17.000 de pacienți pe an, a distribuit medicamente gratuite și a monitorizat starea familiilor nevoiașe.

Regina a avut și inițiativa de a identifica potențialul meșteșugurilor românești. Ea însăși se înveșmânta adesea în portul național românesc, socotit până atunci strai al țăranilor, și a încurajat doamnele din suita ei să facă la fel, dându-i astfel o valoare socială deosebită. Regina a organizat la castelul regal de la Sinaia un centru de meșteșuguri naționale.

Și-a făcut o datorie din a încuraja tinerii talentați să studieze prin intermediul unui program de burse. Regina s-a înconjurat cu artiști în devenire, cum ar fi George Enescu sau Elena Văcărescu, și i-a sprijinit financiar pe pictorul Nicolae Grigorescu și pe poetul Vasile Alecsandri.

Elisabeta a fost conștientă de beneficiul major al turismului într-o țară care nu era încă în circuitul turistic internațional. A inițiat în acest domeniu o campanie susținută de publicitate pentru a-și face cunoscută în străinătate țara sa adoptivă. Trenul Orient Express făcea o haltă la Sinaia și călătorii erau găzduiți la castelul regal.

Ca parte a aceleiași campanii, România a participat la Expoziția Universală de la Paris în anii 1867, 1889 și 1900 cu multe articole lucrate tradițional de femei, cum ar fi broderii și tapițerii, iar în 1912, Regina a organizat la Berlin expoziția *Die Frau im Kunst und Beruf* (Femeia în artă și meșteșuguri).

Talentul său lingvistic desăvârșit a ajutat-o să publice diverse opere în limbile franceză, germană și engleză sub pseudonimul Carmen Sylva, prin lucrările sale făcând cunoscută în străinătate România; astfel a atras atenția lui Pierre Loti și Mark Twain, care, evocând-o, a spus despre ea: „Acea prințesă și poetă germană încântătoare,

adorabilă, își aduce aminte că florile codrului și câmpiile «i-au vorbit»”.

Regina a ales pseudonimul Carmen Sylva, latinescul pentru „cântecul pădurii”, chiar la îndemnul lui Carol, pentru a delimita poeta de regină.

Regina Elisabeta a murit cu puțin timp înainte ca România să declare război Germaniei și a fost îngropată în biserica Mănăstirii de la Curtea de Argeș.

A fost poetă și prozatoare, o admiratoare sinceră a poetului român Mihai Eminescu, pe care l-a recompensat cu ordinul Bene Merenti, însoțit de o importantă sumă de bani. Poetul a refuzat să ridice premiul, proferând opinii antidinastice. Era o pasionată cititoare a poemelor sale, după cum rezultă dintr-o scrisoare trimisă de Titu Maiorescu lui Eminescu.

Relațiile dintre Mihai Eminescu și Regele Carol I erau destul de tensionate după ce Mihai Eminescu a folosit, ca să-l caracterizeze pe Rege, formula oarecum ireverențioasă „Carol Îngăduitorul” într-un editorial din gazeta conservatoare Timpul.

Publicistul de la ziarul Timpul, Mihai Eminescu, era adeptul unei monarhii autoritariste, dar Constituția în vigoare dădea regelui doar puterile unei monarhii constituționale, măsură de precauție care urma să împiedice orice nouă tentativă de dictatură regală, după precedentul istoric al domniei prințului pământeau Alexandru Ioan Cuza.

Cum pseudonimul literar al reginei Elisabeta I a României era Carmen Sylva, ceea ce se traduce din limba latină prin „Cântecul pădurii”, Maiestatea Sa se fotografia în fața mașinii de scris și este cunoscut faptul că în prima